

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Doktori Iskola

**MURÁLIS TECHNIKÁK,
MEGÚJULÓ HAGYOMÁNY
SZEMÉLYES KONTEXTUSBAN**

DLA értekezés tézisei

Gál Lehel

2010

Témavezető:

Nagy Gábor DLA dr. habil. egyetemi docens

Bevezetés

A murális szó latin eredetű, jelentése fal,¹ vagyis tágabb értelemben minden olyan művészeti alkotásra vonatkozó gyűjtőfogalom (technikára való tekintet nélkül), amelyet egy adott térben falon, mennyezetben vagy valamilyen más állandó felületen hoztak, hoznak létre. A nemzetközileg elterjedt murális fogalom előtt magyarul monumentális festészeti műveknek (falfestmény, mozaik és üvegfestmény) nevezték a falra készült műalkotásokat, vagy egyszerűen a technika pontos megnevezését használták. A murális technikákkal való kapcsolatomban, érdeklődésemben és az ezt követő kutatásomban a gyakorlati művészi munkáimból indult el, keresve a választ a technikák aktualizálására. A témával kapcsolatos téziseim a következők:

1. tézis Az alkotás, a festés folyamata számomra már az alapozásnál elkezdődik. Az általam használt hordozó felületek és alapozások ugyanis már eleve meghatározzák azt, hogy milyen bázisú festéket, milyen festőszert, milyen kötőanyagot, esetleg lakkot használjak. A több éves munkaprogramomban a falfestési technikák újszerű alkalmazásainak kísérleteiből állt. Ez a program kísérletek végzéséből, azt követően a gyakorlati alkalmazásuk kipróbálásából, illetve kidolgozásából tevődött össze:

1. Kísérlet új képalap hordozó felületekkel.
2. Hagyományos és új műgyanta kötésű technikák alkalmazása, homokszórt felületek.
3. Kísérlet új technika kidolgozására.
4. Új műgyanta bázisú vékonyvakolatok alkalmazása különböző képalap hordozó felületeken.

Tehát olyan nem szokványos alapozásokról és hordozófelületekről van szó, amelyeket általában nem alkalmaznak a képzőművészek.

Az általam kipróbált és használt új hordozó felületek és anyagok részben alkalmasak a hagyományos értelemben vett murális technikák (freskó, szekkó, sgraffito) alkalmazására, másrészt lehetőség nyílik ezen anyagok újszerű, kombinált használatára.

2. tézis Véleményem szerint a 20. században az új anyagok és technikák alkalmazása egyes művészeknél beépül a saját művészi munkásságukba, elősegítve ezzel egyfajta új művészi formanyelv és személyes látásmód kialakulását. Úgy gondolom, hogy a művészek

¹ Idegen szavak és kifejezések szótára, szerk. Bakos Ferenc: murális, Akadémia Kiadó, Budapest 1976. 565.o.

számára lehetőség nyílik a technikai fejlődést követően létrehozott új anyagok kipróbálására, alkalmazására és integrálására az egyéni művészi programokban. Ennek eredményeként megállapítható, hogy egyes művészek a saját autonóm művészetükbe integrálnak egy-egy murális technikát, vagy az anyaghasználat, eszközhasználat terén keresik a lehetőségek bővítését.

3. tézis A hagyományos murális technikák (freskó, szekkó, sgraffito) az általam végzett anyagkísérletek alapján készülhetnek új hordozófelületekre és fordítva, a hagyományos téglafalon is készíthető új műgyantakötésű, nemes vakolatok alkalmazásával murális mű. Véleményem szerint egy murális alkotás formanyelve, stílusa készülhet teljesen új szemlélettel is, egyéni stílusban és felfogásban. A modern képzőművészet kedvelt gyakorlata, hogy különböző anyagok és eljárások együtteséből vagy technológiák kombinálásából jön létre a képzőművészeti alkotás. Ez azért van így, mert egyes művészek érzik és tudják, hogy a technikák sokasága és árnyalt keveredése kimeríthetetlen eszköztárat biztosít számukra.

4. tézis A már korábban megismert festészeti technikák alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a falfestészet és a táblakép festészet egyes technikái között átjárhatóság van. Anyagkísérleteimben tudatosan kerestem azoknak a hagyományos murális technikáknak a kidolgozását újabb anyagokon (hordozófelületeken), amelyeket eddig általában csak téglafalon végeztek. Ezeknek a kísérleteknek nagy része a falfestési technikákra korlátozódott, hiszen túl nagy területet ölelt volna fel, ha minden murális műfajra kiterjed.

A téma rendkívül aktuális, hiszen a mai korszerű épületek falazata többnyire külső kiegészítő hőszigetelő rendszerekkel van ellátva, azaz közvetlenül a falazatra (külső homlokzatra, belső vakolatra) az esetek többségében már nem lehet hagyományos értelemben vett murális technikával dolgozni.

5. tézis Az anyagkísérletek, a még ki nem próbált felületek mindig fontos szerepet tölthetnek be a munkásságomban. Vonzott egy már jól bevált anyagnak, technikának az extrém körülmények közé helyezése vagy éppen fordítva, egy teljesen új, még ki nem próbált anyag egy hagyományosnak mondott felületre való helyezése. Kerestem a legkifejezőbb anyagot, technikát ahhoz, amit képileg akartam megfogalmazni. Évekkel ezelőtt kidolgoztam a sgraffitonak egy újfajta, egyéni módját, ami technikailag a festői sgraffitohoz áll a legközelebb. Értekezésemben részletesen tárgyalom a 8.3. „Kísérlet új technikára” című fejezetben.

6. tézis Véleményem szerint a murális technikák alapvetően a művészeti ágak összekapcsolásában játszanak fontos szerepet, és a különböző technikák a műfajok közötti átfedést, technikai átjárást biztosítják. Például egy több színes rétegből álló vágott sgraffito a kivitelezést tekintve inkább dombormű jellegű alkotás, mint festmény, míg egy karcolt sgraffiton vagy egy vakolatintarzián inkább a grafikus szemlélet érvényesül. Ez utóbbira jó példa a Toszkán reneszánsz paloták homlokzatait idéző bérlakások díszítései a Kodály Köröndön vagy a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépületének homlokzatán található karcolt sgraffitok. Mindkettőt Rausher Lajos tervezte, a figurális részek pedig Székely Bertalan alkotásai.

7.tézis A monumentalitáshoz koroktól függetlenül mindig társult egyfajta időtlenség és folyamatosság. Egy Giotto freskó a mai kor emberének is lenyűgöző látvány, de igaz ez a barlangfestményekre is, a 27000 év távlata ezen mit sem változtat. Véleményem szerint egy murális mű előnye az, hogy bármennyire kopott vagy töredékes, a mai kor emberének teljes esztétikai élményt nyújt, mert a megkopott falfelület az idő múlásával új esztétikai értéké válik. Az elmúlt években végzett anyag és technikai kísérleteim kapcsán olyan ismeretek elsajátításával gyarapodtam, amit úgy a falfestés területén, mint akár a táblakép festészetben alkalmazhatok. Mestermunkám technikai kivitelezése példaként szolgál a fent említett állításomra. Az anyagokkal való közvetlen kontaktus számomra a korok, illetve a korszakok nélküli folyamatosságot jelentik.